

De gröna växterna som pryder stenpartiet är kryddor. FOTO: EWA WILDMARK

inte längre lönsamma. Odlarna erbjöds ny mark i andra delar av landet. Växthusen revs.

2012 SKREV UTEMILJÖ första gången om planerna. För några veckor sedan hörde Arnold Homan av sig och frågade om vi var intresserade av att se hur det gått.

En fredagseftermiddag sjuder området av aktiviteter. Överallt byggjobbare och maskiner. Warmoestuin ligger som en ö bland (halv)färdiga traditionella hus. I Warmoestuin är radhusen klara. De första ägarna fick sina nycklar i september 2016, resten ett år senare. Den sista fasen, 20 lägenheter, byggs just nu. Alla lägenheterna är sålda.

Projektet döptes till Geworteld Wonen (Rotat Boende) och fick gott om tid på sig att slå rot och växa. Facktermen är Social Impact Design.

– Projektet förverkligades inte trots byggkrisen, men tack vare den, säger Arnold Homan.

Det började hos arkitektfirman Inbo 2011.

– Sion gränsade nästan till vår bakgård. Vi ville göra något speciellt där.

ARET EFTER PRESENTERADE inbo ett koncept. Den första gruppen hägade spekulanter bildades. Flera av dem kände varandra från Tekniska Universitetet i Delft. Resten lärde känna varandra under tiden fram till december 2014 när de skrev kontrakt för radhusen. Köparna bestämde hur husen skulle indelas: hur badrum, kök och resten skulle förhålla sig till varandra, och om det skulle bli två eller tre våningar.

En sak blev de eniga om: fasaden. Det är ett konstfibrmaterial som tillverkas av återvunnen plast. Trä hade varit snyggare, men det kräver underhåll. Beslutet att välja konstfibr fattades efter ett studiebesök i fabriken.

FOTO: EWA WILDMARK

fick bestämma

WARMOESTUIN LIGGER i Sion i Rijswijkjs kommun. Historien är typisk för det tätbefolkade Holland. För att kunna bygga något nytt, måste gammalt rivas.

Området fick sitt namn av ett kloster som byggdes på 1400-talet. Under politiskt och religiöst våld några sekel senare jämna-

des klostret med marken och ersattes med en herrgård. I början av 1800-talet fick den nye vika för trädgårdsnäringsen som breddade ut sig i västra Holland: först friland och sedan växthus.

Vid senaste sekelkiftet kom storskaligheten. De små trädgårdsmästerierna var

Råvaran till fasaden är flaskkorkar och lanbruksplast.

Mycket ätbart när boende

Hur skulle ett bostadsområde se ut om de boende fick bestämma? Som i Warmoestuin mellan Haag och Delft. Där fick en grupp människor med kapacitet, utbildning och förmåga att kompromissa tid på sig att bestämma, tack vare en djup och långvarig byggkris.

Ewa Wildmark

Inte ett prydnadsråd när de boende själva får bestämma, men väl ett oerfientligt potatisland.

FOTO: NED/ARNOLD HÖMAN

– Det var första gången man använde materialet i så stor skala, säger Arnold.

Den övriga beslutsgången präglades av många sammanråden och förmåga att kompromissa. Området är bilfritt. Matkassarna fraktas från P-platsen på vagnar in bland lekande och cyklande ungar. Det råder en slags gammaldags bymentalitet. Ungarna slänger cyklarna lite här och där utan att läsa dem.

HUSÄGARNNA DELAR PÅ en ett hektar stor grönyta. Bara ärbart. I den stora kösträdgården växer sallat, rödberor och jordgubbar i snygga rader. Inte ett ogräs.

De gröna växterna i stepparriet är olika sorters kryddor.

Bakom huset är början till frukträd-

gården lagd i form av ett äppelträd på högstam som inom kort får sällskap av 17 äppel- och päronträd.

Moderne lägstamsråd valdes bort eftersom de skulle bildat en mur. Högstam ger fruktodlingen en öppen karaktär. Det finns plats till picknickmöbler. Ungarna kan leka under träden.

Inte ett enda prydnadsråd.

HUSÄGARNNA UTGÖRS AV en homogen rätt värubildad grupp med en medveten livsstil. Det finns kunskap om var man kan söka subventioner. Växthuset, fruktråden och trädgårdsmöbler har betalats ur olika fonder.

Mark Langen är en av pionjärerna. Han bor i ett av hörnhusen. Tomtpriset var 600

euro per kvadratmeter. Till det kom byggekostnader på 300 000 euro för 165 kvadratmeter boyta.

DE NYA TRADITIONELLA husen som nu byggs runt om kostar från 450 000 till en miljon euro.

– Här kan vi bo tills ungarna blir stora. När vi börjar bli gamla flyttar vi över till en lägenhet, säger han och pekar på bygget mitt emot.

För dagen handlar det om vem som ska måla de nyanlända bänklarna. Skolen diskuterar på appen. Någon har redan anmält sig att ta sig an jobbet klockan 15.

– Typiskt för den här boendeformen, säger han glatt. Det finns alltid folk som ställer upp.

Vi recyclar stubbar,
buskage och rotsystem på plats!

Root & stump recycling on site

0322-502 90

www.hasselholm.se

trädgårds
akademin

Trädgårdsutbildningar på distans sedan 2003.
Flexibel start, fri studiefakt och individuell
undervisning. Diplom och yrkesbevis.
När du vill. Var du vill.

TRGA.se

KLIMATSMART? SÅ KLART!

MEG-ECO POWER+
36V BRÄTTMÅSKINEN
LEVERER DU ETT GRÖNARE LIV?

EGO
POWER BEYOND BELIEF.

ARBETSLIVET
SÄV

GENERÄLLENT SVERIGE
FLEX Scandinavia AB
www.gomarektig.se